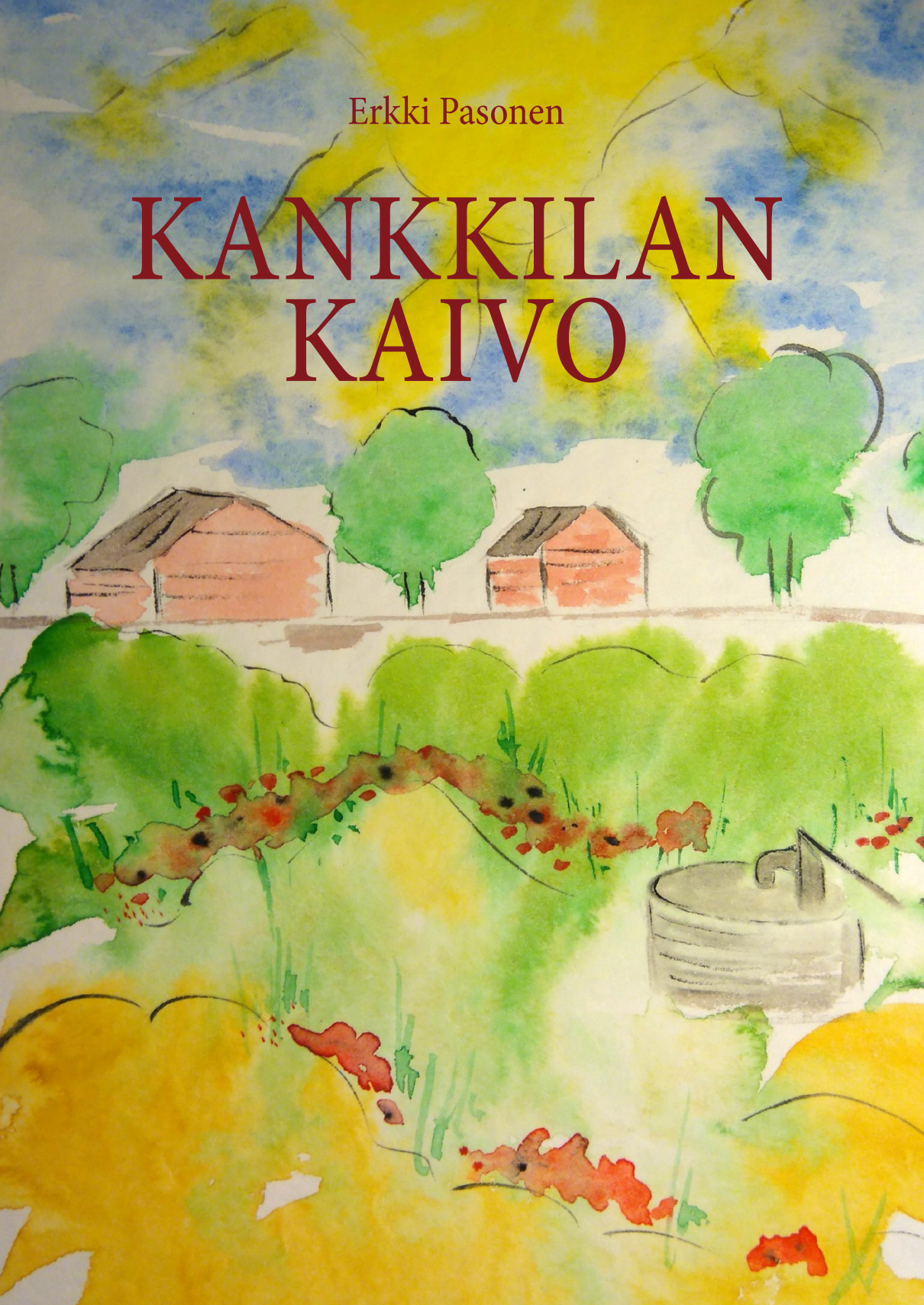

Erkki Pasonen

KANKKILAN KAIVO

Kankekilan kaivo

Erkki Pasonen

Kanikkilan

Kaivo

Kertomus Leo "Lanski"

Veikkosen elämänvaiheista

Copyright © Erkki Pasonen 2016
Kannen piirrokset: Tarja Moisander
Kustannustoimittaja: Marja Pasonen

Kustantaja:
BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi
Valmistaja:
BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-339-741-5

MÄNTSÄLÄSSÄ TAMMIKUUSSA 1985

Leo ”Lenski” Veikkonen istui pienessä toimistohuoneessaan sunnuntai-iltana ja avasi edellisviikon postia. Useimmat kirjekuorista sisälsivät laskuja tai maksumuistutuksia erääntyneistä laskuista. Hän avasi viimeisenä pankin logolla varustetun kirjeen arvellen siinä olevan huomautuksen seuraavalla viikolla erääntyvän vekselin mak-
susta. Hän yllättyi kuitenkin avattuaan kirjeen:

*Tervetuloa Helsingin Pankki Oyj:n ja Oy IK-Invest AB:n
järjestämään sijoitusiltaan. maanantaina 18.3.1985*

Paikka: Pankin Mäntsälän konttori.

Aika: 18.00-21.00

Tarjoilua!

*Ennakoilmoittautumiset viimeistään kaksi
viikkoa ennen tilaisuutta sihteeri Mervi Mäkiselle*

*Olavi Keski-Pohja
Pankinjohtaja*

– Mitä helvettiä! Tämä kirje täytyy olla tarkoitettu jollekin toiselle. Niin kuin mulla olis muka jotain sijoitettavaa! hän manasi itsekseen. Lenski jätti kirjeen tarkastamansa laskunipun päälle. Hän oli lähdössä aikaisin seuraavana aamuna Varsinais-Suomen alueelle myyntikierrokselle. Niinpä hän kirjoitti seuraavaksi aamuksi avustajalleen Annelle lyhyen viestin laskunipun päälle:

Vie nämä laskut pankkiin maksettavaksi
Lenski

Anne soitti heti maanantaiaamuna:

– Anne tässä hei! Minä vien nämä laskut tänään pankkiin. Loppuvii-
kolla pitäis tilille tulla muutama suoritus, että ne voidaan maksaa.

Lenski oli vuodenvaihteessa hankkinut autoonsa puhelimen. Nyt hän pystyi pitämään yhteyttä toimistolle ja kotiinsa jopa päivittäin. Aikaisemmin soittot matkalta onnistuivat vasta iltaisin hotellihuoneesta.

– Joo tee niin.

Hän oli lopettamassa puhelua, kun luurista kuului vielä Annen ääni:

– Tässä laskukasassa oli kutsu pankin sijoitusiltaan. Sinne pitäisi näköjään ilmoittautua tällä viikolla. Ilmoitanko sinut samalla Merville pankissa käydessäni?

– No ilmoita sitten, vaikka en mie tajua, miks se kirje on tullut mulle.

LENSKI

Leo Veikkonen oli paljasjalkainen helsinkiläinen, mutta hänellä oli vahvat karjalaiset juuret. Isä oli Viipurista ja äiti Kivennavalta. Isä asensi Imatran Voiman voimajohtoja Etelä-Suomen alueella ja äiti hoiti hänen lapsuudessaan kolmen oman poikansa lisäksi muutamaa naapurin lasta heillä kotona. Koti sijaitsi vanhassa puutalossa Vallilan kaupunginosassa. Pojat osallistuivat sen ajan kaupunginosien väliin tappelun nujakoihin. Nuorimmat, kuten Lenski olivat yleensä aseenkantajia ja vanhemmat pojat olivat taistelijoita. Aseenkantajan roolissa Lenski joutui kantamaan isompien poikien ketjunpätkiä ja muuta kättä pitempää ja hänen piti olla taistelijansa lähellä, kun jouduttiin käsiryssyyn. Tämä edellytti nopeaa reagointia ja nopeita kinttuja, sillä taistelijat olivat häntä huomattavasti isompia. Näissä nujakoinneissa hän oppi, että kannatti pyrkiä aina voittajatyypin porukkaan. Lenski kävi kohtalaisella menestyksellä kansakoulun, jonka jälkeen hän kävi ammattikoulun viilaaja-koneistajalinjan. Hän ei muutamaa kertaa lukuun ottamatta suuttunut, vaikka häntä kiusattiin mustalaisryssäksi vanhemmilta oppimansa karjalanmurteen ja tumman ulkonäkönsä vuoksi.

Ammattikoulua käydessään hän jakeli viikonloppuisin Hesaria aloittaen Hermannin jakelualueelta jalkamiehenä. Hesari toimitti lehdet aamuyöllä jakelualueen laatikkoon, josta Lenski nouti ne asuntoihin jakelua varten. Hän juoksi talo talolta rappukäytäviä ylös ja alas alueen kerrostaloissa. Hissitaloissa ensin lehtipinkan kanssa konevoimalla ylös ja sitten juosten kerros kerrokselta portaat alas. Alhaalla hän painoi lähtiessään hissin alas. He olivat sopineet Uuden Suomen jakelijan kanssa, että kummallakin olisi näin hissi valmiiksi alhaalla saapuessaan rappukäytävään.

Ensimmäisen ammattikouluvuoden jälkeisenä keväänä perhe hankki kesäpaikan Pukkilasta Itä-Uudeltamaalta. Lenski lopetti kesäajaksi

Hesarin jakelun, sillä hän sai kesätyöpaikan Mäntsälästä Puriman tik-
kainta ja kattorännejä myyvältä Ville Rantalaiselta.

Lenski osti naapurin pojilta kesätienesteillään crossimopon, jonka
hän rattaita vaihtamalla sai kulkemaan lähes kahdeksaakymppiä. Il-
taisin ja viikonloppuisin poikaa ei tämän jälkeen paljon mökillä näky-
nyt. Kesäiltaisain lähikylien pojat kokoontuivat Pukkilan, Mäntsälän
tai Orimattilan linja-autoasemalle.

MYYNTITYÖHÖN

Kuopiossa sattui lyhyen ajan sisällä kaksi nailonsukkamurhaa, mikä aiheutti yksinasuvissa ihmisissä pelkoa eri puolilla maata. Eräs turvalaitteita maahantuova yritys keksi tässä oivan businessraon.

Lenski aloitti myyntimiesuransa ollessaan toista vuotta ammattikoulussa. Hän huomasi Hesarissa ilmoituksen, jossa ovisilmäyritys etsi myyjiä iltatyöhön. Ilmoituksessa luvattiin hyvät ansiot.

Hän meni samana päivänä Ruoholahdenkadulla olleeseen maahantuojan toimistoon. Hänelle kerrottiin, että yritys ei halunnut rajoittaa myyjiensä toimintareviirejä, vaan jälleenmyyjät saivat itse vapaasti myydä missä alueella tahansa. Kenttämyyjän piti ostaa maahantuojalta sadan ovisilmän erä viidensadan markan hintaan. Lenski laski, että myytyään ja asennettuaan sata silmää, hän olisi viisituhatta markkaa rikkaampi. Lenskin isä lainasi hänelle ensimmäisen ovisilmäerän alkupääoman. Maahantuojasta antoi jälleenmyyjälle käsiporan ja neuvoi, miten ovisilmän asennusreikä piti porata erilaisiin oviin.

Lenski osti ovisilmälaatikon ja aloitti myyntikierroksen tutulla Hesarin jakelualueellaan Vallilassa. Hän soitti ovikelloa ja kysyi maahantuojan ohjeen mukaan asukkaalta, oliko tämä kuullut Kuopion nailonsukkamurhaajasta ja pelottiko heitä avata ovea tietämättä, kuka oven takana odotti.

Pian hän kuitenkin huomasi, että hänen jakelualueensa asukkaat kyllä tiesivät nailonsukkamurhaajan, mutta kertoivat, ettei heitä pelottanut. Hehän olivat tottuneet asumaan muutaman sadan metrin päässä Sörkän vankilasta. Sieltäkin karkasi välillä vankeja, muttei sekään heitä kuulemma pelottanut. Lenski arveli lisäksi, etteivät Vallilan ja Hermannin asukkaat olleet ostokykysisimpiä ovisilmien ostajia, sillä hän ei saanut ensimmäisen viikon aikana yhtään ovisilmää myydä.

Siksi hän aloitti seuraavalla viikolla myyntityön Liisankadulla Kruunuhaassa. Siellä asuvat ihmiset suhtautuivat nuoreen ovisilmämyy-

jään Vallilaa myönteisemmin. Hän myi kolmen illan aikana koko sadan kappaleen erän. Sama myönteinen tahti jatkui ja Lenski sai ensimmäisen kuukauden aikana myytyä yli tuhat ovisilmää.

Eräänä iltana hän oli taas Kruunuhaassa myyntikierroksella. Oven avasi herttainen vanha mummo, jolle Lenski kertoi Kuopion nailonsukkamurhaajasta ja kysyi:

– Eiks oliskin mukavaa, jos pystyis ovea avaamatta näkemään käytävään?

Mummon vastattua myönteisesti Lenski kysyi, ostaisiko tämä uutuuslaitteen eli ovisilmän, jolla näkisi ovea avaamatta käytävään. Ihmelaitteen saisi asennettuna Lenskiltä viidenkymppin hintaan samantien.

Mummo vastasi taas myönteisesti.

Lenskin kysytyä mummolta mihin kohtaan tämä halusi ovisilmää varten tarvittavan reiän, mummo vastasi:

– En minä sitten sitä osta, jos oveen pitää reikä porata!

Ovisilmämyyntityöstä innostuneena Lenski jätti ammattikoulun kesken ja päätti vanhempiensa vastustuksesta huolimatta ryhtyä myyntimieheksi. Ovisilmien maahantuoja tarjosi Lenskille 50 prosentin käteisalennuksen, jos tämä ostaisi koko loppuvaraston, yli 2000 ovisilmää. Lenski tarttui tarjoukseen. Kuitenkin kevään valoisista illoista ja lehdistön laantuneesta uutisoinnista johtuen ovisilmämyynti pysähtyi täysin. Lenskille jäi melkein kaikki alennuksella ostetut ovisilmät varastoon.

OMAA ASUNTOON

Seuraavana kesänä Lenski täytti 16 vuotta ja jatkoi edelliskesän tavoin autonapumiehenä Ville Rantalaisella. Villellä oli Pukkilassa toimivan Puriman tehtaan väreihin teipattu kuorma-auto ja iso paketti-auto. Lenski oli silloin 170 cm pitkä, mutta painoi vain 50 kiloa. Apumieheksi kevyt ja notkea nuori mies sopi mainiosti. Hän kiipesi nopeasti kuorma-auton kattotelineelle pudottamaan kouruja tai tikkaita ja räystäskourujen asennuksissa hän kipusi ketterästi katoille tai räystääille. Villen aikaisempiin apumiehiin verrattuna Lenski poikkesi selvästi ketteryudessa. Lenskille työpaikka Villen yrityksessä oli kuin unelma. Hän sai ajaa sivuteillä kuorma-autoa, kiipeillä katoilla ja Ville maksoi hänelle hyvää palkkaa. Jo pari kuukautta Villelle työskenneltyään Lenski osti melkein uuden täysverisen motocross-pyörän ja vuokrasi Mäntsälästä omakotitalon yläkerrasta itselleen asunnon.

Lähikuntien pojat viettivät edelleen aikaa pyörineen iltaisin Orimattilan ja Mäntsälän linja-autoasemilla, sillä molemmilla asemilla oli iso asfaltoitu aukio. Nuoret näyttivät mopoillaan mitä hurjimpia tempuja ja vanhemmat pojat polttivat kumia moottoripyörillä tai autoilla. Yleensä nämä näytökset loppuivat vasta sitten, kun joku naapuri soitti poliisit paikalle rauhoittamaan tilannetta. Lopullisen lopun poikien näytöksille teki seurakunnan papin pojan temppu. Tämä oli saanut jostakin käsiinsä ruumishuoneen avaimet. Yhtenä iltana hän oli kaverinsa kanssa mennyt ruumishuoneelle, nostanut siellä olleen vainajan moponsa päälle, sitonut sen istuma-asentoon ja ajanut koko kylän läpi ruumis takanaan tarakalla. Liekö tuo temppu vai kaverien järkiintyminen ollut syynä, mutta kyseisen illan jälkeen kukaan ei yrittänyt laittaa enää paremmaksi.

Lenskin tavoitti sen jälkeen illalla joko Pukkilan hiekkamontulta krossaamassa tai naurattamassa Orimattilan tai Mäntsälän tyttöjä kirkonkylillä. Motocross-pyörä ei ollut rekisterissä, joten sillä ei saanut ajaa maantiellä. Tämän vuoksi Ville Rantalainen lupasi kuljettaa

Lenskin motocross-pyörää ja varusteita pakettiautollaan. Ville Rantalaisen naapurissa asuvan Walterin vaatetustehtaan omistajan poika Veini tuli usein mukaan kilpailuihin samassa autossa. Lenski sai Puriman tehtaalta koko vuoden bensarahat pyörän sivuilla näkyvien mainostarrojen vastineeksi. Veinillä oli kilpapyörässään näkyvät Walterin mainokset.

Ville Rantalaisen apumiehenä Lenski oppi rännien ja kattotikkaiden asennus- ja kiinnityskonstien lisäksi kaikki myyntikikat. Jo vuoden kuluttua Ville huomasi, että Leo Veikkonen oli synnynnäinen kauppias. Hän luki ihmistä kuin kirjaa. Hänellä oli psykologista silmää uusia ihmisiä tavatessaan jo ensi minuuteista alkaen. Tämän vuoksi Ville antoikin usein Lenskin hoitaa puhumisen ja keskittyi itse autonkuljettajaksi huomaten pian, ettei edes pystyisi kilpailemaan Lenskin kanssa myyjänä.

Lenski oli polttanut tupakkaa satunnaisesti poikajoukoissa jo kansakouluaikanaan, mutta kotonaan hän ei uskaltanut polttaa. Vanhemmat eivät sallineet lastensa tupakanpoltoa, eikä hänellä ollut siihen varaakaan. Aloittaessaan Villen työkaverina tämä tarjosi hänelle joka aamu heti töihin tullessa tupakan ja se käynnisti mukavasti yhteisellä savuttelulla uuden työpäivän. Ensimmäisestä tilistään alkaen hän osti omat tupakat ja alkoi polttaa säännöllisesti.

Villellä töissä ollessaan Lenski käytti vapaa-aikansa motocross-harjoitteluun tai kaverien kanssa pajatson pelaamiseen Hirvenkruunun kahvilassa. Naapuritalossa asuvan Reijon kanssa he kävivät kesällä muutamia kertoja Savijoen ja Mäntsälän lavoilla tansseissa. Tanssiminen ei ollut Lenskille kiinnostavin aihe, tytöt sen sijaan olivat. Puheliin tumman nuoren miehen onnistui lähes aina saada tyttö moponsa tarakalle. Savijoella hän tapasi Raija-nimisen mukavan pukkilalaistytön, joka istui monesti tanssien jälkeen hänen moponsa tarakalla.

Lenski ja Reijo olivat taas eräänä sunnuntaipäivänä mopoillaan matkalla Mäntsälästä Pukkilaan ja pysähtyivät jututtamaan lähikylän

maitolaiturilla olevia paikallisia poikia, joiden juttuja kylän tapahtumista oli aina mukava kuunnella. Tällä kertaa pojilla olikin kovaa kerrottavaa:

– Arvaatteko? Joku perkele on pannu jehovan paksuks!

Toisiinsa vilkaisten Lenski ja Reijo käänsivät moponsa ympäri ja ajoivat takaisin Mäntsälään. Lenski lopetti tuona sunnuntaina Savijoen käymiset.

Muutaman viikon kuluttua Raija tuli isänsä kanssa Ville Rantalaisen autotallille heidän ollessaan aamulla lähdössä myyntikierrokselle.

– Nyt sinä perkeleen juippi joudut vastuuseen tekosistas!

uhosi Raijan isä ja käveli nyrkit pystyssä murhaavasti kuorma-auton vieressä seisovaa poikaa kohti. Niin uhkaavalta tilanne näytti, että Ville päätti puuttua asiaan:

–Eiköhän ole parempi, että lähdette nyt täältä minun pihaltani, tai soitte poliisiin paikalle. Me ollaan Leon kanssa lähdössä töihin ja sillä siisti, hän näytti kädellään maantien suuntaan.

–Soita perkele poliisit, niin saadaan tuo pukki ojennukseen ennen kuin se tekee äpäriä koko maakunnan täyteen. Sinä saatana viettelet viattoman tytön ja sitten oot niin kuin ei mitään olis tapahtunut. Koltainen touhuu niinkun Gutzetin miehet takavuosina, Raijan isä jatkoi naama punaisena.

Ville sai lopulta tilanteen rauhoittumaan ja Raija lähti isänsä kanssa pois huutaen:

–Ja tämä ei jäänyt tähän.

Raija sai tytön seuraavana talvena, jolloin Lenski oli juuri täyttänyt 17 vuotta.

Lenski ei murehtinut Raijan raskautta eikä tulevaa isän vastuuta. Hän jatkoi Villen kanssa myyntihommissa päivisin ja motocross-harrastusta silloin kun siihen aikaa riitti. Tyttöjen kanssa hän teki myös tuttavuutta aina silloin kun tilaisuus tuli.

Hänen nähtiin ajavan entistä useammin aamuisin moottoripyörällään Myrskylän suunnasta töihin. Joskus viikonloppuisin nähtiin Leena-nimisen poninhäntätukkaisen naisen poistuvan aamulla Lenskin asunnosta Mäntsälässä.

Ei kestänyt montakaan kuukautta, kun Lenski sai tietää, että Leena odotti hänelle lasta. Tällä kertaa tytön isä, maatilalan isäntä Esko Hämmäläinen ilmoitti, että nuoret vanhemmat voivat asua maatilalla ja hän auttaisi emännän kanssa nuorta pariskuntaa elämän alkuun. Ehdoksi hän asetti kuitenkin, että heidän tuli hetimiten hakea presidentin lupaa avioliitolle ja mennä naimisiin. Lenski ei uskaltanut kertoa Leenalle toiselle naiselle syntyvästä lapsesta mitään. Lenskin vanhemmat ja Ville olivat tottuneet, että Lenskille voi tapahtua mitä vaan, mutta toistaiseksi kaveri putosi aina jaloilleen kuin kissa. Niin Leena ja Leo menivät presidentin luvalla naimisiin molempien ollessa 17-vuotiaita.

ISÄNMAA KUTSUU

Häiden jälkeen Lenski lähti vapaaehtoisena Korialle armeijaan ja muutti vähäiset tavaransa ennen lähtöään Leenan kotitaloon Myrskylään. Alokasaikana Lenski oli kantahenkilökunnan painajainen. Jo armeijaan saapuessaan hän myöhästyi kaksi päivää. Syynä oli kaverien tekemä virhe heidän juhliessa Lenskin armeijaan lähtöä. Kaverit pitivät Lenskille edellispäivänä kunnan läksiäiset ja illan päätteeksi he veivät alokkaan sopimuksen mukaan Riihimäellä junaan. Oli tarkoitus laittaa Lenski Kouvolaan menevään junaan, mutta reilusti päisään oleva porukka ei katsonut tarkkaan Kouvolaan lähtevään junan laituria ja kantoi vahvasti juopuneen Lenskin Rovaniemelle lähtevään junaan. Samassa junassa oli muitakin nuoria miehiä armeijaan menossa, eikä konduktööri viitsinyt ravistella sammunutta miestä heille ennen Oulua. Hänen mielestään poikasella oli ollut hyvä syy juhlia viimeistä iltaa siviilissä. Konduktööri oli ajatellut, että nuori mies olisi muiden ikäistensä miesten tavoin menossa Rovaniemelle ja hänellä olisi hyvin aikaa tarkistaa lippu ennen määränpäättä. Vasta Oulun jälkeen molemmille selvisi, että Lenski oli menossa Kouvolaan ja juna Rovaniemelle. Päästyään myöhästyneenä Korialle Lenski joutui sotilaskarkuruudesta epäiltynä ensin päävartiossa putkaan. Päivystävän upseerin alustavan kuulustelun ja varusteiden noutamisen jälkeen hänet siirrettiin omaan komppaniaansa. Muut alokkaat olivat juuri oppitunnilla ja komppanian varapäällikkö luutnantti Reijo Ravi selvitti eri aselajien tehtäviä nykyajan sodankäynnissä. Luutnantti tuohtui komppanian vääpelin keskeyttäessä hänen esityksensä tuodessaan Lenskiä kesken oppitunnin luokkahuoneeseen.

–Herra luutnantti, tuon tässä teille myöhästyneen sotilaan, vääpeli sanoi.

–Voitte mennä tuonne vasemmalla olevaan tyhjään pulpettiin, Ravi tiuskaisi Lenskille.

Luutnantti Ravi oli kotoisin Pukkilasta ja tunsu Lenskin ja hänen lapsuuskotinsa perheen entuudestaan. Siitä huolimatta hän ei halunnut

antaa Lenskille mitään erityiskohtelua, varsinkaan kun tämä oli jo armeijaan tullessaan rikkonut sotilaskurin määräyksiä.

–Ja mikä se olikaan myöhästyneen alokkaan nimi? hän kysyi virallisesti.

–Veikkosen Leo, kuului vastaus.

–Tästä lähtien olette alokas Veikkonen! mylvi luutnantti Ravi.

–Onko alokas Veikkosella muistiinpanovälineet mukana?

–Ei oo, kuului vastaus.

–Väärin. Täällä puhutellaan esimiestä arvonimellä. Oikea vastaus olisi ollut: Ei ole herra luutnantti.

–Nyt alokas Veikkonen menee heti sotilaskotiin ostamaan muistiinpanovälineet ja palaa tänne heti takaisin. Onko selvä?

–Ei miul oo rahhaa, kuului vastaus. Luutnantti otti pussistaan kahdenkymppin setelin ja sanoi:

–Tässä on rahaa ja nyt nopeasti hakemaan muistiinpanovälineet, niin pääsette oppitunnille mukaan.

Lenski palasi sotilaskodista vasta seuraavan oppitunnin puolivälissä. Luutnantti kysyi häneltä heti:

–Saiko alokas muistiinpanovälineet?

–Joo, kuului vastaus.

–Eikö alokas Veikkonen löytänyt sotilaskotia vai miten se muistiinpanovälineiden haku kesti niin kauan?

–Mie näin yhen tutun, joka oli siellä kahvilla, herra luutnantti.

–Antakaahan loppurahat takaisin, pyysi luutnantti.

–Ei oo, kuului vastaus.

–Mitä! Muistiinpanovälineet sotilaskodissa maksavat korkeintaan viitosen ja minä annoin kaksikymppiä!

– Mie ostin munkkikahvit ja tupakkia.

Silloin luutnantin pokka petti:

–Lenski perkele, täällä ei muuten pelleillä! Nyt paikalles ja palautat loppurahat ensimmäisestä sotilaspäivärahasta. Minä tulen huolehtimaan, että olen paikalla, kun ne maksetaan.

Kirja kertoo reipasotteisesta myyntimiehestä Leo Veikkosesta, joka aloitti Helsingissä itsenäisen myyntiedustajan työt iltatyönä ollessaan vasta ammattikoulukoulussa.

Rentoudellaan ja ilmiömäisellä ihmistuntemuksellaan hän onnistui yleensä nopeasti valloittamaan asiakkaansa luottamuksen. Vaiherikkaassa yksityiselämässäänkin hän näki ongelmien sijaan ratkaisuja. Hän ei ottanut epäonnistumisiaankaan liian vakavasti, vaan oli heti valmis tarttumaan uuteen tilaisuuteen ilman perusteellisia ennakkovalmisteluja. Hänen vauhdikkaassa elämässään 3M ei tarkoittanut tunnettua amerikkalaista yritystä, vaan Myyntityötä, Motocrossia ja Mahlboroa. Niiden lisäksi Leolla oli aina aikaa ottaa muutamat huikat kaverien ja viehättävien naisten seurassa. Hyvillä puhujanlahjoillaan ja nopealla tilanneälyllään hän hurmasi nopeasti ostajien lisäksi vastakkaisen sukupuolen edustajatkin.

Kirjan kaikki tapahtumat perustuvat tositapahtumiin, mutta kirjassa esiintyvien henkilöiden nimet ja paikkakunnat on muutettu.

